

NEW HYGIENIC APPROACHES TO MODERN URBAN PLANNING OF UKRAINE

YAVOROVSKIY O.P.

НОВІ ГІГІЄНІЧНІ ПІДХОДИ ДО СУЧАСНОГО МІСТОБУДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Рецензія на монографію

Махнюк В. М., Сердюка Є. А., Чорної В. В., Гаркавого С. С., Лаптева В. Е.
за загальною редакцією академіка НАМН України Сердюка А. М.
та редакцією член-кореспондента НАМН України Польки Н. С.

Останнім часом у гігієнічній літературі з'явилася низка монографій та рекомендацій, присвячених пріоритетному напрямку профілактичної медицини.

Вихід у світ такого видання нині особливо важливий, адже зазначена праця – переконливе свідчення значущості проблеми сучасної медицини, про майбутнє якої говорили наші корифеї Пирогов М.І. та Марзев О.М. Загальновідомий вислів великого хірурга Миколи Пирогова, який став популярним, формулювався так: «Майбутнє належить медицині запобіжній...».

На жаль, нині ми змушені констатувати, що престиж і дієвість санітарно-епідеміологічної служби у країні переживають важкі часи. Лише зараз, за п'ять років після ліквідації Державної санітарно-епідеміологічної служби в Україні ставиться питання про її відновлення. Цьому є підтвердженням прийняття 2020 року Верховною Радою України за основу у першому читанні нового Закону України «Про систему громадського здоров'я», яким відновлюється інститут головних державних санітарних лікарів.

Значимість і пріоритетність, задачі профілактичної медицини починають виходити на передній план ще й у зв'язку з поширенням на території України, як і в усьому світі, гострої рес-

піраторної інфекції COVID-19.

Прискорений розвиток нових високотехнологічних галузей України і створення нових прогресивних інноваційних об'єктів, а також враховуючи трансформаційні соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні у процесі формування її євроінтеграції, зокрема реформування містобудівної галузі в Україні з метою створення сприятливих умов для розвитку будівельної галузі шляхом спрощення дозвільних та погоджувальних процедур; децентралізація влади та створення територіальних громад стали підставою для обґрунтування нових гігієнічних підходів до сучасного містобудування.

На цьому тлі слід вітати зазначене видання, в якому наші колеги підтверджують і розвивають дієвість розробок профілактичної медицини під час їх реалізації. Саме до таких видань слід віднести монографію Махнюк В.М., Сердюка Є.А., Чорної В.В., Гаркавого С.С., Лаптева В.Е. «Нові гігієнічні підходи до сучасного містобудування в Україні» за загальною редакцією академіка НАМН України А.М. Сердюка та редакцією член-кореспондента НАМН України Польки Н.С.

Автори книги вважають за необхідне приділити особливу увагу сучасним питанням та проблемам у сфері гігієни

планування та забудови населених місць, і запропоновані ними нові ризиковий та пооб'єктно-розрахунковий (параметричний) гігієнічні підходи у ході планування та будівництва нових об'єктів містобудування кореспондуються з новітнім Законом України «Про будівельні норми» (від 03.10.2019 р. № 156-IX) у частині удосконалення нормування у будівництві.

Значимості цій праці додає і те, що автори монографії, крім глибокого аналізу даних літератури, надають узагальнені результати багаторічної власної роботи з проблем гігієни планування та забудови населених місць, а також практичної діяльності органів державного санітарно-епідеміологічного нагляду.

Вражає різноплановість тематики зазначеного видання. У першому розділі книги висвітлені результати гігієнічного аналізу генпланів міст з різною містоутворюючою базою (міста Київ, Черкаси, Одеса, Львів) та встановлені основні санітарно-гігієнічні проблеми їхньої планувальної організації та забудови. У другому розділі надано результати власних досліджень авторів щодо розміщення підприємств з інноваційними технологіями на підставі ризик-орієнтованого підходу. Обґрунтовано нові нормативні санітарно-захисні зони для низки підприємств (вітроелектростанції, кар'єри з видобування вогнетривких і тугоплавких

глин відкритим способом, автозаправні станції різної потужності тощо), для яких санітарним законодавством СЗЗ не були встановлені.

Третій, четвертий, п'ятий та шостий розділи присвячено гігієнічним дослідженням проектування сучасних житлових будинків та об'єктів соціальної інфраструктури території зон житлової забудови. У цих розділах надано гігієнічну оцінку нововведень у галузях освіти, охорони здоров'я та містобудування з урахуванням європейського досвіду та надзвичайної ситуації в Україні, що склалася під час пандемії COVID-19.

У сьомому розділі висвітлюється діяльність фахівців лабораторії гігієни планування та забудови населених місць у створенні санітарно-епідеміологічної складової у нормуванні планування та забудови територій України з імплементацією вимог директив ЄС.

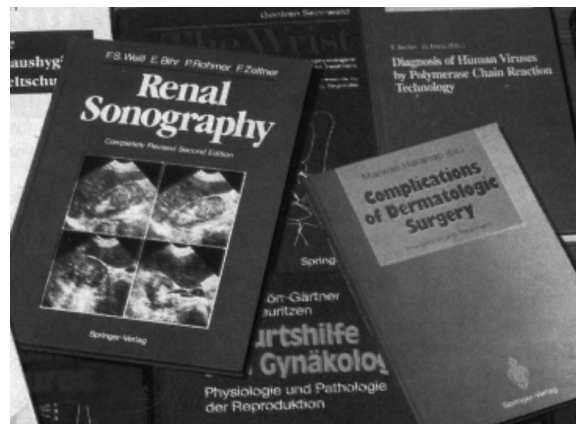
У науковому доробку лабораторії за останні п'ять років вагоме місце належить розробленим нормативним та методичним документам: зміни до «Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів. ДСП №173-96» (наказ МОЗ України від 18.05.2018 р. № 952), базові державні будівельні норми України: «Планування та забудова територій. ДБН Б.2.2-12:2019»; «Житлові будинки. ДБН Б.2.2-15:2019», «Громадські будинки та споруди. ДБН В.2.2-9:2018», чотири ДБН за іншими напрямками; методичні рекомендації, три інформаційні листи з різних питань гігієни планування та забудови населених місць.

Важливе місце у діяльності лабораторії також належить науковій експертизі проектів будівництва, реконструкції промислових об'єктів з обґрунтуванням

санітарно-епідеміологічних вимог для безпеки мешканців прилеглої території та встановленням розмірів санітарно-захисних зон. Цій тематиці присвячено восьмий розділ «Унормування санітарно-захисних зон в Україні як основний еколого-гігієнічний чинник формування містобудівної ситуації (підсумки роботи спеціалізованої планувальної «Експертної комісії з питань встановлення та зміни розмірів санітарно-захисних зон при головному державному санітарному лікарі України» за 10-річний період)».

Обґрунтуванню комплексу профілактичних заходів для органів виконавчої влади та об'єднаних територіальних громад з метою прийняття управлінських рішень у містобудування задля створення сприятливих умов життєдіяльності населення присвячено останній, дев'ятий розділ.

Розроблені нові гігієнічні підходи до сучасного містобудування знайшли своє відображення у санітарному та містобудівному законодавстві і впроваджені у роботу територіальних органів Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, лабораторних центрів МОЗ України, структурних підрозділів Мінрегіону України для подальшого стабільного розвитку народного господарства незалежної України та становлення її європейської країни.

РЕЦЕНЗІЯ

Монографію підготовано та видано задля популяризації наукових напрацювань та розробок у сфері гігієни планування та забудови населених місць з метою їх поширення на українському, європейському та світовому обсягах.

Монографія «Нові гігієнічні підходи до сучасного містобудування в Україні» авторів В.М. Махнюка, Є.А. Сердюка, В.В. Чорної, С.С. Гаркавого, В.Е. Лаптева за загальною редакцією академіка НАМН України А.М. Сердюка та редакцією член-кореспондента НАМН України Н.С. Польки (К. : Міжрегіональний видавничий центр «Медінформ» ; 2021. 369 с.) – четверте наукове видання із серії монографій, присвячених цьому напрямку гігієни на сучасному етапі, і є надзвичайно актуальною.

Зазначена книга буде корисною у повсякденній роботі не лише практичних лікарів медико-профілактичного профілю, спеціалістів головних та територіальних управлінь Держпродспоживслужби України, а й корисною для навчання студентів медичних та будівельних університетів, а також для фахівців проектних, експертних організацій Мінрегіону України та органів місцевого самоврядування.

**ЯВОРОВСЬКИЙ О.П.,
академік Національної
академії медичних наук
України**

Надійшло до редакції 01.06.2021